

«Щоб працювати тут роками, треба мати сталеві нерви» — героїзм працівників «Запоріжсталі» та проблеми української металургії в фокусі бельгійських ЗМІ

Журналісти одного з провідних бельгійських національних ЗМІ De Morgen відвідали «Запоріжсталь» Групи Метінвест і у великому матеріалі розповіли про проблеми, з якими стикається металургійна галузь під час війни, героїзм звичайних металургів і важливість галузі загалом для майбутнього України.

Гігантський металургійний комбінат «Запоріжсталь» працює на повну потужність. Якщо спека не робить роботу нестерпною, то це роблять обстріли з боку росіян.

Піт краплями стікає з його обличчя. Його вогнетривка довга мантия, колись срібляста, за роки стала сірого кольору — такого самого, як залізо, з яким він працює. На виробництві температура перевищує 50 оС. Що ближче до печей, де залізо плавиться за температури близько 1500 оС, то нестерпніша спека.

Костянтин Олексійович (53 роки) працює на «Запоріжсталі» кілька десятків років. Це один із найбільших металургійних заводів в Україні після зруйнованої «Азовсталі» в Маріуполі, названий на честь міста Запоріжжя, де розташований величезний комбінат. Робота чоловіка полягає у відокремленні заліза від шлаку після того, як воно виходить з печі. Він опускає піддашок шолома на обличчя, йде до вогню і розгойдує розплавлений метал, що спричиняє виверження вогняних бризок.

Через війну «Запоріжсталь» залишилася без частини персоналу. Велика кількість співробітників комбінату доєдналася до лав ЗСУ, частина переїхала на захід України в пошуках безпечнішого місця. Тим часом три із чотирьох доменних печей продовжують працювати попри обстріли з боку росії. Запоріжжя практично щоденно зазнає обстрілів, а лінія фронту розташована менше за 50 кілометрів від міста.

Сам завод декілька разів обстрілювали росіяни, але наразі всі атаки відбили, окрім однієї. Дрон поцілів в один із газопроводів, спричинивши потужний вибух. Також впала російська ракета, яка, на щастя, не вибухнула. Коли повітряна тривога лунає занадто часто, частина персоналу працює в бронезилетах та захисному спецодязі. Костянтин не вдягає їх. Він вважає, що там і так дуже спекотно. Він ступає по своєму металевому шоломі — його голова вже захищена.

Щоб компенсувати брак персоналу, робітники працюють у дві зміни по 12 годин замість трьох змін по 8 годин. Нічна зміна триває з 19:00 до 7:00. Костянтин стискає плечима: «Це довго й складно. До спеки ніколи не звикнеш. Але я все одно насолоджуюся своєю роботою. Я нею пишаюся. Не всі витримують таке». Він широко усміхається.

Костянтин міг піти на пенсію в 50 років, що є стандартним віком для роботи в промисловості. Але він ще не хоче йти на пенсію, говорить: «Я здоровий, відчуваю себе занадто молодим, щоб сидіти вдома». Щоб

витримати спеку від печі, треба бути «вирізнаним з особливого дерева». Нові працівники кажуть, що за перший місяць роботи можуть позбутися до 10 кілограмів.

«Запоріжсталь» зараз цікава тим, що тут виготовляють сталь для велетенського тризуба, символу України, який встановлять на монументі «Батьківщини-Мати» в Києві. Монумент висотою не менше ніж 102 метри, зроблений за радянських часів, досі гідно височіє над столицею з 1981 року. «Батьківщина-Мати» виготовлена з нержавіючої сталі й важить 560 тонн. Однак до 24 серпня, Дня Незалежності України, радянський герб на монументі слід замінити на новий тризуб. «Це буде важким викликом, але ми впораємося», — каже Микола Петреков, технічний директор «Запоріжсталі».

Той, хто крокує територією величезного металургійного комбінату в Запоріжжі, переноситься в історію. «Запоріжсталь» майже сто років. Підприємство, засноване в 1933 році, виглядає як гігантський бастион із мережею коричневих труб і димарів, з якого вже ніколи не вийдеш, якщо опинишся всередині.

КОМБІНАТ РОЗМІРОМ 770 ФУТБОЛЬНИХ ПОЛІВ У 2,5 РАЗА БІЛЬШИЙ НІЖ КНЯЗІВСТВО МОНАКО. ЗНИЗУ СПОРУДЖЕНО 16 БОМБОСХОВИЩ НА 7 000 ЛЮДЕЙ. ЗА СЛОВАМИ ПРАЦІВНИКІВ, КОМБІНАТ СТАВ СИМВОЛОМ БОРОТЬБИ ПРОТИ РОСІЯН.

Це почалося 24 лютого минулого року о 6:15 ранку, — розповідає Микола Петреков. — Мені зателефонував один із робітників. «Це сталося, — сказав він. — Почалася війна. Вони бомбардують аеропорт в Києві». Після чого я одразу ж зателефонував генеральному директору. Він узяв слухавку й запитав, що там знову зламалося, бо наші розмови зазвичай були про поламане обладнання».

Петреков поспішив на комбінат. «Прийшли усі керівники й багато інших працівників. Якийсь час ми тут жили. Ми клали матраци на підлогу в вестибюлі, всі залишалися тут спати. Це був дивний, бурхливий і хисткий період. Ми чули, як росіяни воювали в Маріуполі, й розуміли, що ми маємо підтримати наш завод як одне ціле. Ми пообіцяли протистояти з усієї сили», — домовилися ми.

Уже було зрозуміло, що продовжувати працювати на чотирьох печах, якщо «Запоріжсталь» бомбардуватимуть, небезпечно. «На початку березня ми вирішили зупинити всі печі. Вперше з часів Другої світової війни».

Конче потрібні працівники залишалися на місці й працювали цілодобово. Особливо важливим було охолодження печей та машин, оскільки якщо щось піде не так, усе може спалахнути. «Ми мали великий аварійний генератор на випадок відключення електропостачання», — продовжує Петреков. — Зупинення тривало понад місяць. Через 33 дні ми вирішили знову запустити виробництво, бо наступ росіян було зупинено, вони не рухалися вперед. Крім того, ми мали забезпечити зарплату тисячам наших працівників, вони більше ніж будь-коли потребували цього доходу. Ми також розуміли, наскільки важливо було підтримувати економіку».

Як і багато інших підприємств, «Запоріжсталь» скоротила виробництво під час воєнних дій. Якщо виробництво у 2021 році становило 4,4 мільйона тонн чавуну та 3,7 мільйона тонн сталі, то у 2022 році воно зменшилося на половину. Значна частина продукції із «Запоріжсталі» надходить до Європи, оскільки українська економіка послабилася через війну. У 2022 році економічні показники зменшилися на 30%. Хоча цей показник цього року не зменшувався, невідомо, коли настануть кращі фінансові часи.

А втім, експорт до Європи став складнішим. Оскільки всі порти на півдні України заблоковані, морський транспорт недоступний. Альтернативою є залізниця, але це не лише дорожче, а й займає набагато більше часу, ніж раніше. Насамперед залізницею перевозять пасажирів і військову техніку, а лише потім вантажі. Петреков зігхає: «Ми б дуже хотіли більше експортувати в Європу».

БІЛЬШІСТЬ ІМПОРТУ СТАЛІ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ВСЕ ЩЕ НАДХОДИТЬ ІЗ РОСІЇ, ПИШЕ НІМЕЦЬКИЙ НОВИНИЙ ЖУРНАЛ WIRTSCHAFTSWOCHE. ЯК ЦЕ МОЖЛИВО ПОПРИ ЗАБОРОНУ ІМПОРТУ СТАЛІ ТА ЗАЛІЗНИХ ПРОДУКТІВ ІЗ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ? ЦЕ СТАЄ МОЖЛИВИМ ЧЕРЕЗ РІЗНІ ШПАРИНКИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ВИНЯТКИ З ПРАВИЛ, КОЛИ ЄВРОПЕЙСЬКІ КРАЇНИ ЗАКУПУЮТЬ СТАЛЬ — ЧАСТКОВО ЯК ГОТОВИЙ ПРОДУКТ, А ЧАСТКОВО ЯК НАПІВФАБРИКАТ, ЯКИЙ ОТРИМУЄ НОВУ ЕТИКЕТКУ ВІД ПРОДАВЦІВ З ІНШИХ КРАЇН АБО ЯКЩО ПРИХОВУЄТЬСЯ ПОХОДЖЕННЯ.

Експерти підтверджують, що деякі російські сталеві продукти все ще можуть легально імпортуватися до Європейського Союзу. Також в Бельгії російські напівфабрикати прокатують, після чого готову сталь перепродають. На початку цього року Європейський Союз скоротив імпорт російських сталевих продуктів на 60% проти 2022 року, за даними Eurostat. Бельгія прямує за цією тенденцією: на початку цього року наша країна імпортувала напівфабрикатів на суму 179,28 мільйона євро, що майже на 40% менше проти попереднього року. Але це все це відбувається попри санкції. За даними українського

дослідницького центру GMK Center, Бельгія навіть є найбільшим імпортером російської сталі в Європі. Міністерство закордонних справ Бельгії не відповіло на наш запит.

«Президент Зеленський не дарма наголошує на подальших санкціях, — каже Петреков. — Ми сподіваємося, що в майбутньому Європа, попри логістичні проблеми, імпортуватиме більше нашої сталі, ніж із Росії». Водночас «Запоріжсталь» зазнає збитків. «Якщо одну з печей зупинять протягом 24 годин, ми втратимо приблизно 900 000 євро».

Крім сталі та чавуну, сталевий гігант також виготовляє продукцію для української армії, хоча спочатку Петреков не дуже хотів про це говорити. Але в кінці розмови він сказав, що разом з іншими підприємствами Метінвесту комбінат почав виробляти бронежилети для армії та надає готові металеві укриття, які можна встановити на передовій в окопах.

Костянтин говорить, що мусить продовжити працювати: «Сьогодні ввечері, коли я буду вдома, я матиму час охолонути. Я буду зі своєю дружиною, вип'ю пива й відпочину. Звісно, так само як і всі інші, хто тут працює. У вихідні я бачу своїх дітей та онуків. Моєму сину 23 роки, й він також працює тут. Часто робота передається з покоління в покоління». Тяжку працю на металургійному заводі добре оплачують, а пенсії працівників металургійної галузі найвищі в країні, разом із пенсіями шахтарів.

Прибувши на ділянку, де 30-сантиметрові сталеві червоні гарячі плити перетворюються на тонкі листи, ми струшуємо піг. Я можу повірити, що нові працівники тут скидають десять кілограмів ваги. Наша супровідниця попереджає, що ми не маємо торкатися нічого, адже деякі місця такі гарячі, що можна обпектися. Також вона говорить, що ми маємо відразу йти за нею, бо якщо забагато стояти у певних місцях, підошви прилипнуть до підлоги.

Поміж гучним шипінням, скрипом і тріском сталевих листів ми крокуємо гігантськими заводськими цехами. Ми бачимо, як розприскувачі охолоджують розпечену сталь, відчуваємо вбивчий жар листів за десятки метрів. Щоб працювати тут роками, треба мати сталеві нерви. Або, як каже Антон, інженер відділу оброблення сталі, коли ми запитуємо, чи ходить він до сауни: «Так. Щоб охолотитися».

|

[De Morgen](#)

<https://metinvestholding.com/ua/media/news/schob-pracuvati-tut-rokami-treba-mati-stalev-nervi-gerozm-pracvnikv-zaporzhstal-ta-problemi-ukrainsjko-metalurg-v-fokus-beljigsjkih-zm>